

*Wiesława Włodarczyk-Guzek**

CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI EUROPEJSKIEGO BANKU
INWESTYCYJNEGO (DO STYCZNIA 1978 R.)

Utworzony — na mocy Traktatu Rzymskiego z dnia 25 III 1957 r. podpisanego przez 6 krajów Europy Zachodniej (Francja, RFN, Włochy, Belgia, Holandia i Luksemburg) — Europejski Bank Inwestycyjny z siedzibą w Luksemburgu jest najstarszym bankiem tego typu instytucji o charakterze regionalnym. Zaczął on funkcjonować w lutym 1958 r. w celu finansowania obiektów inwestycyjnych w słabo rozwiniętych okręgach krajów Wspólnoty oraz wyrównywania obciążeń finansowych, które spowodowane zostały procesami integracyjnymi w krajach Europy Zachodniej. Jest on niezależną instytucją publiczną w ramach Wspólnoty i zgodnie z art. 130 Traktatu Rzymskiego¹ „ma za zadanie przyczynić się, w oparciu o rynki kapitałowe i o swe własne zasoby, do równomiernego, pozbawionego zakłóceń rozwoju wspólnego rynku w interesie Wspólnoty”. W tym celu ułatwia on poprzez udzielanie pożyczek lub gwarancji, nie mając na względzie zysku, finansowanie wymienionych niżej projektów we wszystkich dziedzinach gospodarki:

- a) projekty dotyczące wykorzystania regionów słabiej rozwiniętych;
- b) projekty dotyczące modernizacji lub przekształcenia przedsiębiorstw lub tworzenia w związku ze stopniowym organizowaniem wspólnego rynku nowych placówek, które ze względu na swe rozmiary lub swój charakter nie mogą być w pełni finansowane z różnych środków pozostających do dyspozycji poszczególnych członków Wspólnoty;
- c) projekty, w których zainteresowanych jest wspólnie kilku członków Wspólnoty i które ze względu na swe rozmiary lub swój charakter

* Dr, adiunkt w Zakładzie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Instytutu Obrotu Towarowego UŁ.

¹ Traktat w sprawie utworzenia Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Wspólny Rynek), Rzym dnia 25 III 1957 r., „Zbiór Dokumentów” 1957, s. 946—1115.

nie mogą być w pełni finansowane z różnych środków pozostających do dyspozycji poszczególnych członków Wspólnoty².

Organami zarządzającymi Bankiem są³:

a) Rada Administracyjna składająca się z ministrów wydelegowanych przez kraje członkowskie,

b) Rada Dyrektorów złożona z 12 dyrektorów i tyluż zastępców powoływanych przez Radę Administracyjną na okres 5 lat,

c) Komitet Kierowniczy, w skład którego wchodzi prezes i dwóch wiceprezesów powoływanych przez Radę Administracyjną na wniosek Rady Dyrektorów. Kadencja Komitetu trwa 6 lat.

1. ŹRÓDŁA ŚRODKÓW FINANSOWYCH BANKU

Zasoby Europejskiego Banku Inwestycyjnego składają się z funduszy własnych i pożyczonych. Funduszami własnymi są przede wszystkim: kapitał zakładowy i specjalne dotacje państw członkowskich.

Kapitał subskrybowany został ustalony na sumę 1 mld jednostek obrachunkowych⁴ z podziałem na poszczególne kraje: Francja, RFN po 300 mln, Włochy — 240 mln, Belgia — 86,5 mln, Holandia — 71,5 mln, Luksemburg — 2 mln jednostek obrachunkowych, przy czym 25% tego kapitału to wpłaty rzeczywiste krajów członkowskich dokonywane w 1/4 złotem, a w 3/4 walutami narodowymi, zaś pozostała część ma charakter funduszu gwarancyjnego za zobowiązania Banku i podlega wpłacie jedynie na jego żądanie.

W dniu 26 II 1971 r. na kolejnym spotkaniu Rada Administracyjna Europejskiego Banku Inwestycyjnego powzięła decyzję o zwiększeniu kapitału zakładowego z 1000 mln do 1500 mln jednostek obrachunkowych⁵, ustalając jednocześnie terminy wpłat 10% dodatkowej sumy

² Początkowo działalność Banku ograniczała się do krajów członkowskich Wspólnoty, z czasem jej zakres został rozszerzony na państwa stowarzyszone (Grecja, Turcja), 17 stowarzyszonych krajów afrykańskich, Madagaskar i Mauritius (Associated African States Madagascar and Mauritius — AASMM) oraz na zamorskie terytoria (Overseas Countries and Territories — OCT).

³ J. Zajda, *Międzynarodowe organizacje finansowe*, Warszawa 1971, s. 239—240.

⁴ 1 jednostka obrachunkowa wynosi 0,88867088 g czystego złota, czyli równowartość 1 dolara amerykańskiego sprzed dewaluacji.

⁵ Dnia 15 VII 1974 r. rządy krajów członkowskich zdecydowały wnieść poprawki do statutu w celu umożliwienia im wprowadzenia nowej definicji jednostki obrachunkowej i zmodyfikowania systemu zamiany sum wyrażonych w jednostkach obrachunkowych na waluty narodowe i *vice versa*. W dniu 18 III 1975 r. Rada Administracyjna zdecydowała, że od 31 XII 1974 r. EBI przyjmie, iż wartość tej jednostki jest równa sumie walut członkowskich w następującym stosunku:

kapitału w dwóch równych ratach po 25 mln na dzień 31 I 1973 r. i 31 I 1974 r.

Dalsze zwiększenie kapitału subskrybowanego z 1500 mln jednostek obrachunkowych do 2025 mln nastąpiło z dniem 1 I 1973 r. w związku z przyjęciem nowych członków do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, co zwiększyło kapitał wpłacony z 300 mln do 405 mln tychże jednostek. Kolejna decyzja Rady Administracyjnej z dnia 10 VII 1975 r. spowodowała wzrost subskrybowanego kapitału o 75%, tj. z 2025 mln do 3 543,750 mln jednostek obrachunkowych (patrz tab. 1). Zgodnie z tym postanowieniem każdy członek EBI wpłaca w walucie narodowej 10% tego wzrostu, tj. ekwiwalent 151,875 mln jednostek w ośmiu równych ratach po 18 984 375 jednostek na dzień 30 IV i 31 X począwszy od 1976 do 1979 r.

Tabela 1

Stan subskrypcji kapitału zakładowego EBI na dzień 31 XII 1976 r. (w tys. jednostek obrachunkowych)

Kraj	Stan subskrypcji ^a	Kapitał gwarancyjny	Kapitał		
			część wpłaconą na dzień 31 XII 1976 r.	część pozostająca do wpłacenia	ogółem
RFN	787 500	663 750	98 437,5	25 312,5	123 750
Francja	787 500	663 750	98 437,5	25 312,5	123 750
Wielka Brytania	787 500	663 750	98 437,5	25 312,5	123 750
Włochy	630 000	531 000	78 750,0	20 250,0	99 000
Belgia	207 375	174 787,5	25 921,875	6 665,625	32 587,5
Holandia	207 375	174 787,5	25 921,875	6 665,625	32 587,5
Dania	105 000	88 500	13 125,0	3 375,0	16,500
Irlandia	26 250	22 125	3 281,25	843,75	4 125
Luksemburg	5 250	4 425	656,25	168,75	825
Ogółem	3 543 750	2 986 875	442 968,75	113 906,25	556 875

^a Decyzją Rady Administracyjnej z 10 VII 1975 r. kapitał subskrybowany wzrósł o 75% z 2025 mln jednostek do 3 543 750 000 jednostek. Każdy członek wpłaci w walucie narodowej 10% tego wzrostu, tj. ekwiwalent 151 875 000 w ośmiu równych ratach po 18 984 375 jednostek na dzień 30 IV i 31 X w latach 1976–1979.

Źródło: *Annual Report 1976*, aneks A, s. 68.

marki zachodnie	0,828	franki belgijskie	3,66
funty angielskie	0,0885	franki luksemburskie	0,14
franki francuskie	1,15	korony duńskie	0,217
liry włoskie	109	funty irlandzkie	0,00759
florenty holenderskie	0,286		

Ten koszyk walut został tak skonstruowany, że jego wartość jest równa wartości SDR po dewaluacji dolara amerykańskiego.

Zgodnie ze statutem EBI jego zobowiązania nie mogą przekraczać 250% kapitału subskrybowanego⁶, co określa zdolność udzielania pożyczek przez Bank. Zobowiązania te wyznaczają zakres funduszy obcych Banku.

Najważniejszym źródłem zasilającym EBI w środki finansowe są rynki kapitałowe, na których Bank może zaciągać pożyczki poprzez plasowanie własnych obligacji długoterminowych oprocentowanych według stopy rynkowej lub w drodze sprzedaży na tych rynkach obligacji emitowanych przez pożyczkobiorców Banku i stanowiących pokrycie udzielonych przez Bank kredytów.

Zgodnie ze statutem Bank rozwinął ożywioną działalność na rynkach kapitałowych krajów członkowskich EWG, rynku amerykańskim i rynku euroemisji, zaciągając w latach 1961—1976 180 pożyczek na ogólną sumę 4 935,1 mln jednostek obrachunkowych, co widoczne jest w tab. 2.

Tabela 2

Pożyczki zaciągnięte przez EBI na rynkach kapitałowych
w latach 1961—1976

Rok	Ilość pożyczek	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)
1961	3	21,4
1962	2	32,3
1963	3	35,2
1964	5	66,8
1965	4	65,0
1966	6	138,5
1967	8	194,5
1968	13	212,5
1969	9	146,0
1970	7	168,9
1971	20	412,9
1972	19	462,0
1973	22	608,0
1974	16	825,5
1975	26	813,7
1976	17	731,9
Ogółem	180	4 935,1

Źródło: *ibidem*, s. 54.

W 1976 r. Bank w wyniku swojej działalności na rynkach kapitałowych zmobilizował środki finansowe na sumę 731,9 mln jednostek obra-

⁶ L. Sieriebriakowa, *Jewropejskiej Inwestycyjnej Bank*, „Diengi i Kredit” 1964, nr 3, s. 36—88.

chunkowych, co oznaczało nieznaczny spadek w porównaniu z rokiem 1975, a mianowicie o 81,8 mln jednostek (dla porównania w 1974 r. EBI zmobilizował środki finansowe w wysokości 813,7 mln jednostek). Na tę kwotę złożyły się pożyczki zaciągnięte przez Bank na rynkach kapitałowych krajów członkowskich EWG, na rynkach międzynarodowych oraz w Szwajcarii. Szczegóły ich wykaz zawiera tab. 3.

Ilość walut, w których Bank zaciągnął pożyczki w 1976 r., była znacznie mniejsza niż w roku poprzednim. Obawa przed inflacją i silna presja na waluty krajów członkowskich zmusiła te kraje do przyjęcia restrykcyjnych posunięć, które doprowadziły do wzrostu poziomu oprocentowania i faktycznie zamknęły pewne rynki dla zagranicznych pożyczkobiorców. Pięć pożyczek zaciągniętych przez Bank w walutach krajów członkowskich (marki zachodnie, guldeny holenderskie i franki luksemburskie) osiągnęło poziom 150,1 mln jednostek obrachunkowych w porównaniu z 263,8 mln tychże jednostek w roku poprzednim. Ponadto Bank doprowadził do większego udziału w swoich funduszach dolarów amerykańskich, niż było to w 1975 r. (489,3 mln jednostek, czyli 2/3 ogólnej sumy w porównaniu z 298,9 mln jednostek w 1975 r.); wbrew nie uregulowanej międzynarodowej sytuacji walutowej dolar amerykański pozostał relatywnie stabilną i atrakcyjną walutą.

Jednakże środki te nie były wystarczające, aby Bank mógł kontynuować swoją działalność w sposób równomierny. W związku z tym EBI dokonał emisji własnych obligacji w dolarach, które osiągnęły rekordowy poziom w 1976 r. stanowiąc godne uwagi źródło środków finansowych Banku. Ponadto, wzorem lat poprzednich, Bank czynił poszukiwania, aby rozszerzyć liczbę rynków, na których mógłby zaciągnąć pożyczki. W związku z tym w Austrii po raz pierwszy zaciągnął pożyczkę w szylingach austriackich w równowartości 18,2 mln jednostek obrachunkowych.

W Szwajcarii, wbrew dużej płynności na rynku i obniżonemu oprocentowaniu, Bank zaciągnął tylko 43,8 mln jednostek w porównaniu z 133,8 mln jednostek w 1975 r., z powodu niechęci pożyczkobiorców do wzrostu swoich zobowiązań we frankach szwajcarskich.

W dniu 31 XII 1976 r. zadłużenie netto z tytułu zaciągniętych kredytów oraz emisji własnych obligacji na rynkach kapitałowych krajów EWG i na rynku międzynarodowym osiągnęło sumę 4 723 084 159 jednostek. Szczegółowe informacje na ten temat są zawarte w tab. 4.

Tak więc fundusze własne Banku oraz pożyczki zaciągnięte na rynkach kapitałowych krajów członkowskich EWG oraz krajów trzecich były podstawą do prowadzenia przez EBI operacji czynnych i finansowania w EWG oraz w krajach stowarzyszonych projektów związanych

Tabela 3

Pożyczki zaciągnięte przez EBI w 1976 r.

Data umowy	Miesiąc emisji	Miejsce emisji	Waluta subskrypcji	Suma w walucie narodowej (mln)	Suma jednostek obrachunkowych (mln)	Okres pożyczki (lata)	Oprocentowanie
3 II 1976	luty	Szwajcaria	franki szwajcarskie	100	32,8	15	7
12 III 1976	marzec	Luksemburg	dolary amerykańskie	101,5	87,1	8,3	8 3/4
25 III 1976	marzec	USA	dolary amerykańskie	100	85,8	8	8 5/8
29 III 1976	kwiecień	Holandia	florenty holenderskie	75	24,0	7	8
28 VI 1976	lipiec	RFN	marki zachodnie	120	42,0	7	8
30 VII 1976	czerwiec	Luksemburg	dolary amerykańskie	50	45,4	5	różne
23 VII 1976	lipiec	Japonia	jeny	10 000	30,5	12	8,9
12 VIII 1976	sierpień	Luksemburg	dolary amerykańskie	75	68,1	7	8 1/4
	sierpień	Luksemburg	dolary amerykańskie	50	45,4	12	8 3/4
2 IX 1976	wrzesień	Luksemburg	dolary amerykańskie	20	18,2	6	8 5/8
8 IX 1976	wrzesień	RFN	marki zachodnie	100	35,3	7	7 3/4
30 IX 1976	październik	Szwajcaria	franki szwajcarskie	30	11,0	7	5 7/8
8 X 1976	październik	Austria	szylingi austriackie	350	18,2	10	8
14 X 1976	październik	Singapur	dolary amerykańskie	30	27,0	7	8 1/4
9 XI 1976	listopad	Luksemburg	dolary amerykańskie	50	44,9	5	7 3/4
18 XI 1976	grudzień	RFN	marki zachodnie	100	36,9	8	6 3/4
7 XII 1976	grudzień	Luksemburg	franki luksemburskie	500	11,9	8	9
14 XII 1976	grudzień	USA	dolary amerykańskie	75	67,4	20	8 7/8
					731,9		

Źródło: *ibidem*, s. 74.

Tabela 4

Stan zadłużenia netto EBI na dzień 31 XII 1976 r. (w jednostkach obrachunkowych)

Waluta	Zadłużenie na 31 XII 1975 r.	Operacje w ciągu roku		Różnice kursowe	Zadłużenie na 31 XII 1976 r.
		pożyczki	spłata		
DM	799 654 204	114 196 147	28 352 842	+118 668 252	1 004 765 761
Ffr	212 614 137	—	16 350 951	-14 451 601	181 811 585
Lit	252 594 047	—	5 336 119	-48 690 871	198 567 057
Bfr	216 351 936	—	6 707 817	+28 457 209	238 101 328
Fl	254 806 464	23 952 478	5 779 539	+35 040 967	308 020 370
Lfr	121 578 963	11 948 059	118 904	+16 482 723	149 827 841
Eurco ^a	88 205 663	—	809 532	+1 726 706	89 122 837
US \$	1 589 031 821	489 315 532	66 504 522	+48 555 049	2 060 397 880
Sfr	347 268 862	43 787 584	—	+39 697 192	430 753 638
£ Leb	16 442 278	—	616 167	-2 335 517	13 591 594
Jen	16 934 227	30 478 234	18 286 940	+1 113 092	30 238 613
Sch	—	18 215 979	—	+269 676	18 485 655
Ogółem	3 915 482 602	731 894 013	148 825 333	+224 532 877	4 723 084 159

^a 1 Eurco = DM 0,9 + Ffr 1,2 + £ 0,075 + Lit 80 + Fl 0,35 + Bfr 4,5 + Dkr 0,2 + £ Ir 0,005 + Lfr 0,5.
Źródło: *Annual Report...*, aneks C, s. 69.

z aktywizacją regionów słabiej rozwiniętych, rozwojem infrastruktury oraz reorganizacją i modernizacją struktury przemysłu ⁷.

2. DZIAŁALNOŚĆ POŻYCZKOWA EBI

Zgodnie ze statutem Europejski Bank Inwestycyjny finansuje tylko obiekty usytuowane w krajach członkowskich Wspólnoty bądź w państwach z nią stowarzyszonych.

Pożyczki długoterminowe udzielane przez Bank pokrywają część przewidywanych kosztów danego projektu — mają więc charakter finansowania uzupełniającego fundusze własne pożyczkobiorcy bądź też kredyty pochodzące z innych źródeł. Bank w wyjątkowych wypadkach pokrywa więcej niż 40% kosztów finansowanego przedsięwzięcia. Z reguły pożyczki udzielane przez Bank nie są mniejsze niż 2 mln jednostek obrachunkowych i nie przekraczają 20 mln. Jak dotąd nigdy nie przewyższały one 30 mln jednostek obrachunkowych.

Bank udziela pożyczek instytucjom publicznym na realizację danego projektu (pożyczki bezpośrednie) bądź bierze udział w finansowaniu zamierzeń inwestycyjnych w drodze udzielania kredytów instytucjom fi-

⁷ K. Zabielski, *Integracja walutowa i finansowa w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej*, Warszawa 1968, s. 234.

nansowym występującym w krajach członkowskich EWG (pożyczki pośrednie).

Jakkolwiek działalność kredytowa Banku jest związana głównie z finansowaniem konkretnych projektów („pożyczki indywidualne”), to jednak udziela on także za pośrednictwem instytucji finansowych „pożyczek globalnych”, przeznaczonych na realizację małych i średnich inwestycji przemysłowych.

Pożyczki Banku są wyrażone w kilku walutach w zależności od aktualnego stanu jego zasobów oraz zapotrzebowania ze strony pożyczkobiorców.

Działalność kredytowa Banku rozpoczęła się w zasadzie w 1959 r., kiedy to Bank udzielił pożyczki „Cassa per il Mezzogiorno” (Fundusz Rozwoju Włoch Południowych) celem sfinansowania budowy elektrowni ciepłej w pobliżu Neapolu i dwóch zakładów petrochemicznych na Sycylii. Akcja pożyczkowa Banku rozwijała się z roku na rok i jak wynika z tab. 5 Bank do roku 1976 finansował 739 projektów inwestycyjnych na ogólną sumę 6934,1 mln jednostek obrachunkowych w cenach bieżących lub 9900 mln jednostek w cenach 1976 r. Wartość kosztorysowa powyższych obiektów wynosiła 47 000 mln jednostek w cenach 1976 r., zatem udział Banku w ich finansowaniu stanowił 21%.

Tabela 5

Pożyczki udzielone przez Bank w okresie 1958—1976

Wyszczególnienie	Liczba	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Pożyczki zwyczajne wewnątrz Wspólnoty	569	6 005,4	86,6
poza Wspólnotą	68	419,0	6,0
Razem	637	6 424,4	92,6
Pożyczki specjalne poza Wspólnotą	102	509,7	7,4
Ogółem pożyczki	739	6 934,1	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 19.

Spełniając podstawowe zadanie statutowe Bank w latach 1958—1976 najwięcej środków finansowych skierował do krajów członkowskich EWG. Operacje związane z finansowaniem projektów zlokalizowanych na terenie Wspólnoty osiągnęły sumę 6005,4 mln jednostek obrachunkowych, co stanowiło 86,6% ogółu udzielonych pożyczek przez Bank w tym okresie. Na kraje pozostające poza Wspólnotą przypadło 938,7 mln

jednostek, co stanowiło 13,4% ogólnej sumy udzielonych pożyczek w latach 1958—1976.

Jak widać z tab. 6 Włochy były najpoważniejszym beneficjentem Banku. EBI finansował tu projekty na sumę 2613,6 mln jednostek (tj. 43,5%). Drugie miejsce przypadło Francji, której Bank przyznał 1152,8

Tabela 6
Pożyczki udzielone przez Bank Krajom EWG w latach
1958—1976

Kraje	Liczba	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Kraje członkowskie:			
Belgia	9	112,0	1,9
Dania	16	53,1	0,9
RFN	72	765,1	12,8
Francja	100	1 152,8	19,2
Irlandia	15	164,1	2,7
Włochy	288	2 613,6	43,5
Luksemburg	3	9,0	0,1
Holandia	9	105,2	1,8
Wielka Brytania	54	968,8	16,1
Kraje nieczłonkowskie pożyczki według art. 18 § 2	3	61,7	1,0
Ogółem	569	6 005,4	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 38.

mln jednostek, co stanowiło 19,2% ogółu udzielonych pożyczek krajom EWG. Wielka Brytania zajęła trzecią lokatę otrzymując 16,1%, RFN znalazło się na czwartym miejscu. Na kraj ten przypadło 12,8% ogólnej sumy pożyczek udzielonych krajom członkowskim Wspólnoty.

Tabela 7 wskazuje, że w okresie 1958—1976 przeznaczono na finansowanie projektów w regionach słabo rozwiniętych lub, w mniejszym zakresie, w regionach stojących wobec problemu modernizacji przestarzałego przemysłu ok. 3/4 ogólnej sumy przekazanej przez Bank krajom EWG. Pozostałą część stanowiły środki przeznaczone na finansowanie projektów pozostających we wspólnym interesie krajów członkowskich Wspólnoty.

Pierwsze operacje kredytowe Banku na rzecz krajów stowarzyszonych z EWG dotyczyły Wybrzeża Kości Słoniowej i Kamerunu. Środki te zostały przeznaczone na modernizację metod opakowania produktów rolnych dla ułatwienia późniejszego ich eksportu oraz na rozwój przemysłu włókienniczego i hutniczego. Kraje stowarzyszone otrzymały 13,4%

Tabela 7

Pożyczki udzielone przez Bank krajom EWG w latach
1958—1976 według celów polityki ekonomicznej

Wyszczególnienie	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Rozwój regionów zacofanych (art. 130a i 130b)	4 558,6	100,0
Belgia	75,1	1,6
Dania	35,7	0,8
RFN	366,4	8,0
Francja	846,0	18,6
Irlandia	164,1	3,6
Włochy	2 200,6	48,3
Luksemburg	4,0	0,1
Holandia	70,5	1,5
Wielka Brytania	796,2	17,5
Wspólny interes krajów EWG	2 470,1	100,0
energia	1 490,3	60,3
transport	589,6	23,9
telekomunikacja	30,5	1,2
inna infrastruktura	16,3	0,7
ochrona środowiska	18,0	0,7
kooperacja przemysłowa	213,6	8,7
badania naukowe	2,7	0,1
nowa technologia	19,7	0,8
modernizacja, przebudowa	89,4	3,6
Potrącenia w związku z dublowaniem się celów	-1 023,3	
Razem	6 005,4	

Źródło: *ibidem*, s. 23.

pożyczek udzielonych przez Bank w latach 1958—1976. Z ogólnej sumy 928,7 mln jednostek obrachunkowych na rzecz poszczególnych krajów przypadły następujące kwoty: Turcja — 388,7 mln (41,9^{0/0}), AASMM-ACP-OCT — 333,6 mln (35,9^{0/0}), Grecja — 116,4 mln (12,5^{0/0}). W krajach AASMM-ACP-OCT Bank partycypował w finansowaniu 87 projektów inwestycyjnych, przy czym 40 finansował z środków normalnych, zaś 47 z Europejskiego Funduszu Rozwoju (146,0 mln jednostek obrachunkowych). Turcja natomiast gros środków, bo 363,7 mln jednostek otrzymała z funduszy specjalnych.

Jeśli chodzi o podział finansowanych przez Bank projektów w poszczególnych działach gospodarki narodowej, to stwierdzić należy, iż w latach 1958—1976 Bank przeznaczył ok. 64^{0/0} środków na poprawę in-

Tabela 8
Pożyczki udzielone przez Bank krajom nieczłonkowskim
w latach 1963—1976

Wyszczególnienie	Liczba pożyczek	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Pożyczki zwyczajne:			
Grecja	22	116,4	12,5
Portugalia	4	90,0	9,7
Turcja	2	25,0	2,7
AASMM-ACP-OCT	40	187,6	20,2
Kamerun	10	30,8	3,3
Kongo	1	9,0	1,0
Wybrzeże Kości Słoniowej	10	51,2	5,5
Gabon	4	4,4	0,5
Ghana	1	10,0	1,1
Górna Wolta	1	0,5	0,1
Mauritius	2	3,7	0,4
Kenia	1	2,0	0,2
Mauretania	1	11,0	1,2
Senegal	2	3,9	0,4
Togo	2	19,9	2,1
Zair	3	34,2	3,7
Nowa Kaledonia	2	7,0	0,7
Razem	68	419,0	45,1
Pożyczki specjalne			
Turcja	55	363,7	39,2
AASMM-ACP-OCT	47	146,0	15,7
Kamerun	7	26,2	2,8
Kongo	3	6,7	0,7
Wybrzeże Kości Słoniowej	11	37,6	4,1
Benin	1	3,3	0,3
Gabon	3	10,3	1,1
Ghana	1	2,0	0,2
Górna Wolta	3	9,5	1,0
Madagaskar	1	1,9	0,2
Mauretania	1	2,7	0,3
Senegal	3	6,5	0,7
Czad	2	8,7	0,9
Togo	1	2,0	0,2
Zair	2	14,8	1,6
Antyle	1	4,4	0,5
Surinam	1	1,9	0,2
Nowa Kaledonia	2	3,4	0,4
Reunion	2	2,8	0,3
Gwadelupa	1	0,7	0,1
Martynika	1	0,6	-0,1
Razem	102	509,7	54,9
Ogółem pożyczki	170	928,7	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 44.

Tabela 9

Struktura przedmiotowa pożyczek udzielanych przez Bank w latach 1958—1976

Wyszczególnienie	Kraje EWG			AASMM-ACP-OCT 1964—1976			Grecja, Turcja, Portugalia 1963—1976		
	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%
Infrastruktura	236	3 980,2	66,3	35	144,6	43,3	26	374,7	63,0
rozwój rolnictwa	8	123,9	2,0	2	5,3	1,6	7	92,3	15,5
inwestycje wodne	19	220,9	3,7	2	6,8	2,0			
transport	60	1 001,2	16,7	23	88,0	26,4	9	84,5	14,2
telekomunikacja	38	853,7	14,2		0,7	0,2			
inna infrastruktura	2	16,3	0,3						
energia	109	1 764,2	29,4	7	43,8	13,1	10	197,9	33,3
Rolnictwo, przemysł, usługi	886	2 025,2	33,7	52	188,9	56,6	135	220,4	37,0
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	5	7,5	0,1	2	9,3	2,8			
przemysł	874	2 004,0	33,4	47	176,0	52,7	128	218,4	36,7
usługi	7	13,7	0,2	3	3,6	1,1	7	2	0,3
Ogółem	1 122	6 005,4	100,0	87	333,6	100,0	161	596,1	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 75, 78, 79.

frastruktury, przy czym w grupie tej na pierwszym miejscu znajduje się energetyka (ok. 45%), następnie transport (ok. 25%), telekomunikacja (19%). Przemysł wraz z usługami otrzymał 36% ogólnej kwoty udzielonych pożyczek w tym okresie, przy czym charakterystyczny jest fakt, że Bank finansował w przemyśle gałęzie przodujące, takie jak: przemysł chemiczny, obróbka żelaza i stali, przemysł maszynowy i samochodowy.

Akcja kredytowa EBI przybrała na sile od 1961 r., kiedy to Bank zaczął zaciągać pożyczki na rynkach kapitałowych krajów członkowskich EWG celem zmobilizowania dodatkowych funduszy. Jednakże aż do 1963 r. suma udzielonych pożyczek była poniżej 100 mln jednostek obrachunkowych, w latach 1966—1968 osiągnęła poziom ok. 200 mln jednostek, zaś w 1969 r. była już powyżej 300 mln. Po raz pierwszy w swojej

Tabela 10

Pożyczki udzielone przez Bank w 1976 r.

Kraje	Liczba pożyczek	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Pożyczki zwyczajne			
Kraje członkowskie			
Belgia	1	17,9	
Dania	3	9,1	
RFN	3	110,8	
Francja	3	60,1	
Irlandia	3	57,4	
Włochy	34	382,6	
Luksemburg	—	—	
Holandia	2	30,4	
Wielka Brytania	24	417,6	
Razem EWG	73	1086,0	85,3
Kraje nieczłonkowskie:			
Grecja	—	—	
Portugalia	4	90,0	
Turcja	—	—	
AASMM-ACP-OCT	7	52,4	
Razem kraje stowarzyszone	11	142,4	11,2
Ogółem pożyczki zwyczajne	84	1 228,4	96,5
Pożyczki specjalne			
Turcja	2	6,0	
AASMM-ACP-OCT	12	38,9	
Ogółem pożyczki specjalne	14	44,9	3,5
Razem pożyczki	98	1 273,3	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 19, 44.

działalności w 1971 r. Bank udzielił pożyczek na ogólną kwotę ponad 500 mln jednostek. Rok 1972 odznaczył się dalszym wzrostem środków finansowych przekazywanych przez Bank i osiągnął sumę 526,8 mln jednostek. Prawie cała ta kwota pochodziła z pożyczek zwyczajnych Banku. Na pożyczki specjalne przypadła niewielka suma wynosząca 8,1 mln. W następnych latach pożyczki udzielone przez Bank znacznie wzrosły osiągając w 1976 r. sumę 1273,3 mln jednostek obrachunkowych, z czego na pożyczki zwyczajne przypadło 96,5% (1228,4 mln), zaś z funduszy specjalnych pochodziło jedynie 3,5%, czyli 44,9 mln jednostek.

Jak widać z tab. 10 projekty finansowane w ramach EWG pochłonęły gros sum udzielanych w formie pożyczek zwyczajnych w 1976 r. osiągając sumę 1086,0 mln jednostek (85,3% ogółu pożyczek udzielonych w roku 1976), co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 68,5 mln jednostek, tj. o ok. 7%.

Tak jak w okresie całej swojej działalności, w 1976 r. zgodnie ze statutowym zadaniem, finansowanie inwestycji w regionach słabiej rozwiniętych pochłonęło 3/4 wszystkich operacji Banku wewnątrz Wspólnoty. Operacje te osiągnęły sumę 820 mln jednostek, z czego 172,6 mln Bank przeznaczył na inwestycje leżące nie tylko w interesie regionalnym, lecz także we wspólnym interesie EWG (tab. 11).

Liczba 84,5% wszystkich operacji leżących w interesie polityki regio-

Tabela 11

Pożyczki udzielone przez Bank w 1976 r. krajom EWG
według celów polityki gospodarczej

Cel	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Rozwój regionalny	820,0	100,0
Belgia	17,9	2,2
Dania	9,1	1,1
RFN	9,2	1,1
Francja	60,1	7,4
Irlandia	57,4	7,0
Włochy	347,1	42,3
Luksemburg	—	—
Holandia	30,4	3,7
Wielka Brytania	288,8	35,2
Wspólny interes krajów EWG	438,6	
Dublowanie się celów	-172,6	
Razem	1 086,0	

Źródło: *ibidem*, s. 23.

nalnej odnosiła się do projektów we Włoszech (42,3⁰/₀), Wielkiej Brytanii (35,2⁰/₀) i Irlandii (7⁰/₀). Projekty te zawierały inwestycje związane z infrastrukturą, zamierzone w celu stworzenia podstawowych warunków dla przedsięwzięć przemysłowych (522,1 mln jednostek obrachunkowych), a także projekty związane z podstawowymi przemysłami (236,8 mln jednostek) w celu dywersyfikacji ekonomicznej regionów.

Włochy bez wątpienia stoją wobec poważnych problemów regionalnych, co wyjaśnia fakt, dlaczego największy wolumen operacji Banku — bo 347,1 mln jednostek (42,3⁰/₀) — był związany z tym krajem, z czego 318,1 mln EBI przeznaczył na rozwój południa Włoch.

Operacje te dotyczyły 10 projektów z zakresu infrastruktury (209,5 mln), 17 wielkich obiektów przemysłowych (97,4 mln) i 5 pożyczek globalnych udzielonych instytucjom finansowym (40,2 mln) na małe i średnie obiekty przemysłowe.

Drugie miejsce, co do wielkości otrzymanych od EBI pożyczek, zajmuje Wielka Brytania, której Bank udzielił 288,8 mln jednostek (35,2⁰/₀) na poprawę sytuacji ekonomicznej w najmniej rozwiniętych regionach kraju. Z tego 78,8 mln pochłonął rurociąg gazowy w Szkocji i północnej Anglii oraz rurociąg we wschodniej Anglii i południowo-zachodniej części Anglii. Pozostałe operacje dotyczyły poprawienia infrastruktury — czynnika determinującego rozwój gospodarczy regionu — a mianowicie: telekomunikacja (58,5 mln), inwestycje wodne (37,7 mln), koleje (19,7 mln), rozbudowa i modernizacja zakładu British Steel Corporation (64,4 mln) oraz stworzenie nowych zdolności produkcyjnych (29,7 mln).

Trzy pożyczki udzielone na rzecz Francji osiągnęły kwotę 60,1 mln jednostek obrachunkowych (7,4⁰/₀) i były przeznaczone na rozszerzenie i modernizację systemu telekomunikacji w Akwitaniu, Owernii i Bretanii, co powinno sprzyjać rozwojowi rolnictwa, przemysłu i aktywności usługowej.

Irlandia otrzymała od Banku 57,4 mln jednostek (7,0⁰/₀) w postaci trzech pożyczek, przy czym jedna z nich przeznaczona została na produkcję amoniaku i mocznika niedaleko Cork, w południowo-zachodniej części kraju, druga na budowę dwóch automatycznych central telefonicznych i rozbudowę wielu central w kraju oraz trzecia pożyczka była związana z eksploatacją torfowisk w celu zasilania elektrowni.

W Holandii operacje Banku w prowincji Limburg pomogły sfinansować nową elektrownię ciepłą, zwiększyć dostawy elektryczności w południowej części prowincji oraz dostawy energii dla RFN. Operacje Banku przyjęły formę pożyczki w wysokości 13,9 mln jednostek i gwarancji na sumę 16,5 mln (razem 3,7⁰/₀).

W 1976 r. Europejski Bank Inwestycyjny przekazał Belgii globalną pożyczkę na sumę 17,9 mln jednostek (2,2⁰/₀) dla Société Nationale de

Crédit à l'Industrie (SNCI), aby sfinansować małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne mając na względzie rozwój regionalny kraju.

RFN partycypowało tylko w 1,1% ogółu pożyczek udzielonych przez EBI krajom EWG na rozwój regionalny, co stanowiło 9,2 mln jednostek obrachunkowych. Pożyczka ta została przeznaczona na wymianę transformatorów i otwarcie pieców w stalowni w Saar.

Podobnie jak RFN wyglądała sprawa Danii, która otrzymała 9,1 mln jednostek w formie dwóch pożyczek indywidualnych: na finansowanie zakładu sztucznej wełny w North Jutland i zakładu okleiny drzewnej w Orehoved oraz jednej pożyczki globalnej dla Regional Development Authority w celu finansowania małych i średniej wielkości zakładów przemysłowych.

Operacje Banku związane z finansowaniem projektów leżących we wspólnym interesie krajów członkowskich EWG w 1976 r. osiągnęły sumę 438,6 mln. W kwocie tej zawarto 10 operacji (172,6 mln jednostek), które dotyczyły projektów będących również w interesie regionalnym poszczególnych krajów Wspólnoty. Znaczna część operacji przeprowadzonych we wspólnym interesie krajów EWG osiągająca kwotę 376,5 mln jednostek (338 mln w 1975 r.) była związana z projektami mającymi na celu poprawę dostaw energii, głównie poprzez wykorzystanie ropy naftowej, gazu i torfu (63,8 mln), transport gazu naturalnego (128,9 mln), rozwój produkcji uranu i budowę elektrowni nuklearnej (111,3 mln) oraz budowę elektrowni wodnej (42 mln). Inne operacje dotyczyły połączeń transportowych między krajami członkowskimi (16,4 mln), obiektu przemysłowego we Włoszech wytwarzającego wysokoobrotowe silniki Diesla oraz obiektu w Wielkiej Brytanii produkującego prototypy pociągu szybkobieżnego.

Biorąc pod uwagę podział przedmiotowy pożyczek udzielanych przez Bank w 1976 r. (patrz tab. 12) stwierdzić należy, iż dominowały operacje związane z poprawą infrastruktury, które pochłonęły 72,6% wszystkich operacji wewnątrz EWG, co wyraża się sumą 788,2 mln jednostek obrachunkowych. Z tej kwoty na rozwój energetyki przeznaczono 376,5 mln, tj. 34,7%, telekomunikacji — 200,1 mln (18,4%), transportu 107,2 mln (9,9%) oraz inwestycji wodnych — 74,3 mln (6,8%).

Operacje związane z inwestycjami przemysłowymi osiągnęły sumę 297,8 mln jednostek, tj. 27,4% wszystkich operacji przeprowadzonych w ramach Wspólnoty. Największe sumy były przeznaczone na rozwój przemysłu chemicznego i metalurgię, głównie na modernizację i reorganizację hut żelaza i stali.

Podział geograficzny pożyczek udzielonych przez Bank w 1976 r. pozwala zauważyć, że Wielka Brytania znalazła się na czołowym miejscu na liście beneficjentów tegoż roku, otrzymując 417,6 mln jednostek,

Tabela 12

Struktura przedmiotowa pożyczek udzielonych przez Bank w 1976 r.

Wyszczególnienie	Kraje EWG			AASMM-ACP-OCT			Grecja, Turcja, Portugalia		
	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%	liczba pożyczek	suma (w mln jednostek obrachu- nkowych)	%
Infrastruktura	39	788,2	72,6	8	44,1	48,4	3	56,0	58,4
rozwój rolnictwa	1	30,1	2,8						
inwestycje wodne	6	74,3	6,8	2	5,6				
transport	6	107,2	9,9	3	13,0				
telekomunikacja	8	200,1	18,4						
inna infrastruktura							1	1,0	
energia	18	376,5	34,7	3	25,5		2	55,0	
Rolnictwo, przemysł, usługi	120	297,8	27,4	11	47,1	51,6	3	40,0	41,6
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo									
przemysł	120	297,8	27,4	11	47,1	51,6	3	40,0	
usługi									
Ogółem	159	1 086,0	100,0	19	91,3	100,0	6	96,0	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 34.

czyli 38,5% wszystkich operacji wewnątrz Wspólnoty (w porównaniu do 334,5 mln w 1975 r.):

Dalszy wzrost można również odnotować w przypadku Włoch, którym Bank przekazał 382,6 mln jednostek (35,2%) w porównaniu z 1975 r., kiedy to Włochy otrzymały 358,8 mln jednostek obrachunkowych. RFN

Tabela 13

Podział geograficzny pożyczek udzielonych przez Bank
w 1976 r. w ramach krajów EWG

Kraj	Liczba pożyczek	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Belgia	1	17,9	1,7
Dania	3	9,1	0,8
RFN	3	110,8	10,2
Francja	3	60,1	5,5
Irlandia	3	57,4	5,3
Włochy	34	382,6	35,2
Luksemburg	—	—	—
Holandia	2	30,4	2,8
Wielka Brytania	24	417,6	38,5
Ogółem	73	1 086,0	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 38.

to trzeci z kolei największy pożyczkobiorca EBI, któremu Bank udzielił 110,8 mln jednostek co stanowiło 10,2% ogółu pożyczek przekazanych w ramach EWG.

Jak wynika z tab. 14 Europejski Bank Inwestycyjny partycypował w 1976 r. również w finansowaniu projektów poza EWG, na które Bank przeznaczył 187,3 mln jednostek (w 1975 r. suma ta wynosiła 89 mln), czyli 14,7% funduszy udostępnionych w ciągu roku (patrz tab. 10). Z tej sumy 90,0 mln uzyskała Portugalia w postaci 4 pożyczek, przy czym dwie w wysokości 55 mln przeznaczone zostały na rozwój infrastruktury w dziedzinie energetyki, natomiast 35 mln w formie dwóch pożyczek przeznaczono na finansowanie inwestycji przemysłowych, z tym, że pożyczkę globalną — 15 mln jednostek — przekazano za pośrednictwem Banco de Fomento Nacional.

Wśród beneficjentów spoza krajów EWG była również Turcja, która w 1976 r. uzyskała 6 mln w postaci dwóch pożyczek. Cały fundusz pochodził z środków specjalnych Banku i przeznaczony został na rozwój kompleksu papierniczego (5 mln) oraz 1 mln w postaci pożyczki

Tabela 14
Pożyczki udzielone przez Bank krajom nieczłonkowskim w 1976 r.

Wyszczególnienie	Liczba pożyczek	Suma (w mln jednostek obrachunkowych)	%
Pożyczki zwyczajne			
Grecja	—	—	—
Portugalia	4	90,0	48,1
Turcja	—	—	—
AASMM-ACP-OCT	7	52,4	28,0
Kamerun	1	13,5	7,2
Kongo	—	—	—
Wybrzeże Kości Słoniowej	—	—	—
Gabon	—	—	—
Ghana	1	10,0	5,3
Górna Wolta	—	—	—
Mauritius	1	2,0	1,1
Kenia	1	2,0	1,1
Mauretania	—	—	—
Senegal	—	—	—
Togo	2	19,9	10,6
Zair	—	—	—
Nowa Kaledonia	1	5,0	2,7
Ogółem	11	142,4	76,1
Pożyczki specjalne			
Turcja	2	6,0	3,2
AASMM-ACP-OCT	12	38,9	20,7
Kamerun	1	2,3	1,2
Kongo	1	3,6	1,9
Wybrzeże Kości Słoniowej	2	3,0	1,6
Benin	—	—	—
Gabon	1	7,0	3,7
Ghana	1	2,0	1,1
Górna Wolta	2	4,4	2,3
Madagaskar	—	—	—
Mauretania	—	—	—
Senegal	1	4,6	2,5
Czad	1	7,5	4,0
Togo	1	2,0	1,1
Zair	—	—	—
Antyle	—	—	—
Surinam	—	—	—
Nowa Kaledonia	1	2,4	1,3
Reunion	—	—	—
Gwadelupa	—	—	—
Martynika	—	—	—
Ogółem	14	44,9	23,9
Razem	25	187,3	100,0

Źródło: *ibidem*, s. 44.

globalnej na badania i przygotowanie projektów inwestycyjnych w sektorze publicznym.

W analizowanym roku Bank Inwestycyjny podpisał również 19 kontraktów na ogólną sumę 91,3 mln na finansowanie 14 projektów zgodnie z umową w Yaoundé i decyzją z dnia 29 IX 1970 r. dotyczącą Overseas Countries and Territories (OCT) oraz umową w Lome. Fundusze były dostarczone w formie siedmiu pożyczek na ogólną sumę 52,4 mln jednostek z własnych środków Banku na finansowanie inwestycji przemysłowych i w dziedzinie energetyki oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju 12 pożyczek na warunkach specjalnych (38,9 mln jednostek). Z ogólnej sumy udzielonych pożyczek zgodnie z powyżej wymienionymi konwencjami Bank przeznaczył na finansowanie infrastruktury 44,1 mln jednostek, co stanowiło 48,4% oraz 47,1 mln, czyli 51,6% na finansowanie projektów przemysłowych.

Jak widać z przeprowadzonej analizy Europejski Bank Inwestycyjny aktywnie uczestniczy w finansowaniu projektów z zakresu polityki regionalnej, infrastruktury, ożywienia pod względem gospodarczym regionów mniej rozwiniętych. Ponadto bierze udział w finansowaniu niektórych przedsięwzięć w przemyśle, powstałych w toku realizacji Traktatu Rzymskiego. Ma to szczególnie istotne znaczenie z uwagi na realizację procesów wyrównawczych w infrastrukturze i przemyśle krajów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Wiesława Włodarczyk-Guzek

CHARACTERISTICS OF ACTIVITIES OF THE EUROPEAN INVESTMENT BANK

The article sets forth to provide general characteristics of credit operations of the European Investment Bank, the oldest bank of this type as an institution of regional character. On the basis of tasks ensuing from the Statutes of the bank the author discusses in the first part of the article the more important sources of financial resources of the Bank dividing them into own and borrowed funds. The own funds include primarily the statutory capital and special subventions of the member states. However, the most important source of provision of financial resources for the European Investment Bank are capital markets of both West European countries and of the USA, in which the bank can take loans mainly through long-term bonds emitted by the bank.

The second part of the article deals with credit operations of the European Investment Bank. The main attention of the author is focussed here on general principles of granting credits. She also analyzes statistical data concerning this sphere of operations of the bank. The author reaches a conclusion that the

European Investment Bank actively participates in financing investment projects in the field of regional policy, infrastructure, and economic development of less developed regions. The bank participates, moreover, in financing some undertakings in the industrial sphere which were created in the course of implementation of the Treaty of Rome. This is of special importance due to implementation of levelling-off processes in infrastructure and industry of the member countries of the European Common Market.